

Uitvoeringsplan Grip op Geld

Auteur: Serge Deceuninck

Afdeling: Team Sociaal Domein & Cultuur

Versienummer: 1.0

Datum: 26 juli 2017

Corsanummer: T17.10209

Inhoudsopgave

1	Inleiding	3
1.1	Aanleiding	3
1.2	Relatie met de Lansingerlandse Standaard	3
1.3	Monitoring	3
2	Inzet op drie sporen	4
2.1	Preventie	4
2.2	Vroegsignalering	4
2.3	Een nieuwe aanpak van schuldhulpverlening	5
3	Financiën	6

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

In het Beleidsplan Sociaal Domein 2018-2022 'Versterken van Veerkracht' heeft de gemeenteraad tien accenten benoemd waar ze de komende jaren extra op in wil zetten. Het accent Grip op Geld richt zich op het voorkomen van schulden en op de aanpak van (problematische) schulden. De gemeenteraad heeft hiervoor structureel € 85.000,- beschikbaar gesteld. Dit uitvoeringsplan bespreekt de inzet van die middelen. Deze inzet verloopt via drie sporen gericht op de preventie en aanpak van (problematische) schulden.

1.2 Relatie met de Lansingerlandse Standaard

Het beleidsplan 'Versterken van Veerkracht' maakt onderscheid tussen de Lansingerlandse Standaard en de tien accenten. De Lansingerlandse Standaard omvat alle wettelijke taken die we als gemeente hebben. Vanuit onze wettelijke taken zetten we in op schuldhulpverlening aan inwoners met problematische schulden. Hierbij proberen we deze inwoners schuldenvrij te maken, indien nodig door een kwijtscheldingsregeling met schuldeisers te treffen. Ons schuldhulpverleningsbeleid is in 2016 vastgelegd in het beleidsplan Schuldhulpverlening 2016-2020 'Investeren in toekomstperspectief'.

Daarnaast zetten we ook in op preventie van schulden. Dit doen we bijvoorbeeld door de inzet van vrijwilligers bij het ordenen van de financiële administratie van inwoners die dit tijdelijk of structureel niet zelfstandig kunnen. Tot slot zijn we recent een pilot gestart met Kwadraad, Humanitas en Schuldhulpmaatje op het gebied van complexe schuldhulpverlening. Binnen deze pilot bieden de drie organisaties begeleiding aan inwoners die schuldhulpverlening vanuit de gemeente krijgen, maar waarbij ook sprake is van multiproblematiek.

1.3 Monitoring

Conform het beleidsplan 'Versterken van Veerkracht' monitoren we de voortgang van de accenten via de halfjaarlijkse Rapportage Sociaal Domein. De voortgang van het accent Grip op Geld bespreken we voor het eerst in de Halfjaarrapportage Sociaal domein 2018. Hierbij geven we bijvoorbeeld inzicht in de ingezette activiteiten op het gebied van preventie en het aantal afgelegde huisbezoeken in het kader van vroegsignalering.

2 Inzet op drie sporen

Wij laten de inzet binnen Grip op Geld binnen drie sporen verlopen:

- Preventie
- Vroegsignalering
- Een nieuwe aanpak van schuldhulpverlening

Via deze drie sporen pakken we schuldenproblematiek zowel aan de voorkant als per individuele casus op.

2.1 Preventie

In het eerste spoor zetten we extra in op de preventie van schulden. Dit doen we door middel van diverse activiteiten, gericht op verschillende doelgroepen:

Jongeren

Wanneer kinderen op school leren wat gezond financieel gedrag inhoudt, dan verkleint dat de kans op schulden op latere leeftijd. Daarom zetten wij ons in om financiële educatie een structurele plek te laten krijgen binnen het huidige lesaanbod in Lansingerland.

Hiervoor benaderen we de basisscholen en het voortgezet onderwijs in Lansingerland met het aanbod om hen te ondersteunen bij het geven van financiële educatie. Deze ondersteuning kan bijvoorbeeld bestaan uit extra lesmateriaal, peer educators of gastlessen. Hierbij maken we uiteraard gebruik van de bestaande overlegstructuren met het onderwijs.

Ook proberen we zoveel mogelijk scholen deel te laten nemen aan de Week van het Geld in maart 2018. Dit is een landelijke campagne van het ministerie van Financiën. Gedurende deze week kunnen scholen extra aandacht besteden aan financiële educatie. Ook hierbij kunnen wij scholen ondersteunen.

Inwoners en netwerkpartners

Lansingerland biedt in de Lansingerlandse Standaard op verschillende manieren ondersteuning bij financiële problemen. Het is van groot belang dat dit aanbod ook breed bekend is onder inwoners en netwerkpartners. Daarom zetten we in op een bewustwordingscampagne over de gemeentelijke schuldhulpverlening. Hierbij brengen we het (gemeentelijk) aanbod onder de aandacht van inwoners en maatschappelijke organisaties. Dit doen we door middel van diverse activiteiten, zoals voorlichting aan vrijwilligers en medewerkers van netwerkpartners, promotie van het digitale loket en betrekken van de lokale en social media.

Specifieke doelgroepen

Naast de bovengenoemde algemene preventie, zetten we ook preventie in gericht op een aantal specifieke doelgroepen. Denk hierbij bijvoorbeeld aan ZZP'ers, jongeren op het Pro-Vso onderwijs en (bijna) pensioengerechtigden. Voor deze doelgroepen gaan we per doelgroep onderzoeken hoe we hen het beste kunnen bereiken en welke activiteiten effectief zijn.

2.2 Vroegsignalering

Het tweede spoor richt zich op vroegsignalering van schulden. Schulden beginnen vaak relatief beperkt, met bijvoorbeeld één of twee maanden huurachterstand. Als er dan echter niet tijdig hulp wordt geboden, dan kunnen deze bedragen inclusief de bijkomende kosten al snel oplopen tot tienduizenden euro's. Deze schulden konden worden voorkomen of beperkt met een tijdige interventie.

Daarom ontwikkelen wij een outreachende aanpak rondom vroegsignalering. Hiervoor maken we afspraken met grote partijen in de regio, zoals nuts-partijen, zorgverzekeraars en woningbouw-

verenigingen over het melden van achterstanden. Wij volgen zo'n melding op met een huisbezoek door een financieel expert en een maatschappelijke dienstverlener. Bij dit bezoek bieden we hulp aan bij het voorkomen van grotere schulden. Andere steden als Amsterdam en Arnhem werken al succesvol met zo'n aanpak.

Uiteraard houden we ons binnen deze aanpak aan de regels rondom privacy en bescherming van persoonsgegevens. Inwoners moeten bijvoorbeeld de mogelijkheid krijgen om uitwisseling van hun gegevens tegen te gaan, de zogenaamde opt-out mogelijkheid.

2.3 Een nieuwe aanpak van schuldhulpverlening

Het derde spoor bestaat uit een nieuwe aanpak door onze schuldhulpverleners. Deze nieuwe aanpak is het resultaat van recente ontwikkelingen rondom het begrip schaarste. Uit wetenschappelijk onderzoek¹ is de afgelopen jaren gebleken wat langdurige schaarste (van tijd en/of geld) met je brein doet. Deze schaarste heeft namelijk een nadelig effect op het vermogen om plannen te maken voor de langere termijn, op het aanleren van nieuwe vaardigheden en zelfs op het IQ.

Dit betekent dat wij soms dingen van onze inwoners vragen waar zij op dat moment simpelweg niet toe in staat zijn. Denk hierbij bijvoorbeeld aan een inwoner die schuldhulpverlening of een uitkering nodig heeft. Hun schaarste aan geld beheerst hun leven en zij zijn daardoor niet in staat om de gevolgen van het niet tijdig inleveren van dat formulier te kunnen overzien.

Op basis van deze inzichten is in Amerika een nieuwe aanpak ontwikkeld² die allereerst erkent wat de effecten van schaarste op een individu kunnen zijn. Daarbij stelt de hulpverlener samen met de persoon concrete en haalbare doelen op korte termijn op. Tegenover het behalen van deze doelen, zoals het meebrengen van een ingevuld aanvraagformulier bij het volgende gesprek, staat dan een beloning. Dit kan een materiele beloning zijn, maar ook immateriële beloningen als een compliment zijn bewezen effectief.

In Nederland zijn de eerste gemeenten begonnen met deze nieuwe aanpak. Wij gaan hun eerste bevindingen in onze eigen aanpak doorvoeren. Denk hierbij bijvoorbeeld aan het verruimen van de tijd die onze schuldhulpverleners per dossier beschikbaar hebben. Met meer tijd per dossier kunnen zij ook meer de persoonlijke aandacht schenken, die nodig is voor een goede begeleiding. Onderdeel van deze persoonlijke aandacht zijn frequentere contactmomenten. Door de inwoner vaker te zien kunnen kleinere en haalbare doelen worden gesteld per contactmoment. In plaats van een afspraak over vier weken waarbij diverse formulieren ingevuld moeten zijn door de inwoner, kan de schuldhulpverlener een afspraak voor over een week maken, waarbij de inwoner één formulier ingevuld moet hebben.

Door in te zetten op een nieuwe aanpak, sluiten we ook aan bij de wens van het nieuwe Kabinet Rutte III. In het regeerakkoord Vertrouwen in de Toekomst wordt namelijk gesproken over het ruimte geven aan gemeenten om binnen schuldhulpverlening met vernieuwende aanpakken en maatwerk te experimenteren. Daarnaast komen ook de vroegsignalering en de preventie van schulden prominent naar voren in het regeerakkoord.

¹ Schaarste, Sendil Mullainathan & Eldar Shafir, 2013

² <https://www.empathways.org/>

3 Financiën

Voor het gehele accent Grip op Geld heeft de gemeenteraad structureel € 85.000,- beschikbaar gesteld. Wij hebben dit accent echter integraal opgepakt met het accent Elk kind een Kans. Een aantal activiteiten vallen daardoor binnen beide accenten, waardoor ook de financiering vanuit de twee accenten komt. Onderstaand overzicht geeft de in te zetten middelen per spoor weer, evenals de dekking.

Spoor	Kosten	Dekking
Preventie	€ 64.000,-	€ 54.000,- uit Elk kind een Kans, € 10.000,- uit Grip op Geld
Vroegsignalering	€ 60.000,-	Volledige bedrag uit Grip op Geld
Nieuwe aanpak	€ 15.000,-	Volledige bedrag uit Grip op Geld
Totaal	€ 139.000,-	€ 85.000,- uit Grip op Geld, € 54.000,- uit Elk kind een Kans